

Gyalogúti-dűlő: A 6. sz. szondában nem találtunk régészeti jelenséget, azonban itt is kerültek elő az erózió által idesodródott kerámiatöredékek. A lelőhely földrajzi adottságait figyelembe véve egy további szondát (8. sz.) is kijelöltünk a gát nyomvonalában, egy magasabban fekvő helyen. Ebben 5 objektumot tártunk fel, amelyek közül az egyik egy Árpád-kori mészegető kemence, ami teljesen fel volt töltve mészkővel.

Kollár-rét: Az 5. sz. szondában nem észleltünk régészeti jelenséget, bár a gépi nyelés során előkerült néhány neolitik edénytöredék, amelyek valószínűleg az erózióval kerültek a helyszínre.

Parragi rétek: A Gyöngyös-patak Ny-i oldalán, a gát nyomvonalában helyezkedik el. Az itt kijelölt 7. sz. szondában régészeti jelenség nem került elő.

Munkatárs: Halász Ferenc régésztechnikus

BASTICZ ZOLTÁN

228. Magyaregregy, Hodács

(Baranya megye) Ő, Kö

Magyaregregy és a márévári elágazás között, az országúttól K-re egy helyi adatközlő szerint kőépület nyomai láthatók. A mondott helyen főleg középkori és néhány jellegtelen őskori cserepet találtam 2008. április 4-én.

K. NÉMETH ANDRÁS

229. Magyarkeszi, Diós-dűlő

(Tolna megye) Kö

Az 1960-as években két alkalommal is bejárt, de közelebbről ismeretlen lelőhelyű templomot azonosítottam újra Magyarkeszitől Ny-ra kb. 1,5 km-re. 2008. február elején a Tita-patak völgyére merőleges dombvonulat É-i részén kb. 40×30 m-es területen ritkásan kis és közepes méretű kő- és téglatöredéket figyeltem meg, embercsontok csak elvétve fordultak elő. A falu bizonyára a templomtól É-ra, vélhetőleg a patakkaal párhuzamosan, Ny-K irányba húzódott.

K. NÉMETH ANDRÁS

230. Makó, Igási-járandó I.

(Csongrád megye) U, B, V, LT, Sza, H, Á

Az M43 autópálya építéséhez kapcsolódóan tervezett, Makót ÉÉK felől elkerülő út nyomvonalán, az igási út és a vasútvonal kereszteződésétől 400 m-re DK-re található a lelőhely (M43 25. lh.), a Jángor-ér magaspartján. A lelőhelyet az út nyomvonala keresztben szelte át. 2008-ban 16 500 m²-en 467 objektum került elő.

Az intenzíven fedett lelőhelyen a Makó-kultúra és a halomsíros kultúra néhány gödre és ez utóbbi korszakba tartozó, apszisos felszíni háza, szkíta és kelta, valamint Árpád-kori településobjektumok, félig földbe mélyített házak, kemencék, füstölők, gödrök és árkok kerültek elő. A magaspart K-i szélén egy szarmata és egy 10. századi temető húzódott, mindkettőt teljesen feltártuk.

A szarmata temető 14 sírja szabálytalan ÉNy-DK sírsorokba rendeződött. A sírok nagyrészt bolygatatlannak voltak, belőlük gazdag leletanyag került elő (ezüstcsüngők, torgues, emailos fibulák, különböző övcsüngők stb.). Az antropológiai anyag rendkívül jó megtartású. A temető használata a Kr. u. 2–3. századra tehető.

A honfoglalás kori temetőben szabálytalan, ÉK-DNy tájolású sírsorokat alkotva, 11 sír került elő, köztük két sírgödör üres volt. A temetkezésekből szegényes leletanyag származik (fülkarika, bronz palmettás fülesgombok, vaskés, nyílcsúcs, kardtöredék). Az antropológiai anyagon számos csontelváltozás figyelhető meg. A 10. századi köznépi temetők sorában ritka az ilyen kis sírszámú temető.

Munkatársak: Heipl Mónika, Kerekes Orsolya, Törőcsik István (MFM).

BALOGH CSILLA

231. Makó, Igási járandó II.

(Csongrád megye) B, LT, Sza, Kk

A közel 250 m hosszú, 24–55 m között változó szélességű szelvényben 2008. július 22. és október 9. között végeztük el a kutatást. A lelőhelyen 247 objektumot tártunk fel.

A területet ÉNy-i szélén egy vaskos, 8–10 m széles, É-D tájolású markáns pleisztocén mederág keresztelte. A mély fekvésű terület humuszoslásakor végig régészeti korú objektumok jelentkeztek, változó intenzitásban, ami a korabeli talajvíz jóval mélyebb jelenlétére utal. A medret követő magasabb, partos részen egy szórt szerkezetű vaskori, La Tène C korú település nyomait lokalizáltuk. A lelőhelyen főként változatos szerkezetű földbe mélyített épületek, műhelyek nyomait tártuk fel, bennük közepes mennyiségű kerámiaanyaggal. A korongolt kerámia aránya nagyjából 20% körül van, igen sok a kézzel formált, de finom kidolgozású, fényezett felületű, a korábbi időszak tradícióit tovább hordozó edénytöredékek száma. Az objektumokból több vadkanállkapocs is előkerült, mellettük unikális egy szépen csiszolt vadkanagyarfűgő. A jellegzetes, datáló kelta leletanyagot néhány díszített töredék mellett egy kis grafitos, seprűmintás fazék gazdagítja.

A lelőhely legmagasabb részén egyértelműen nőtt a lelőhely intenzitása, számos kora bronzkori gödörrel gazdagítva ismereteinket. A nyomvonal DK-i harmadában egy újabb mederrész került elő, melyben néhány szarmata gödör mellett késő középkori leletanyagot tartalmazó gödröt tártunk fel.

A lelőhelyet a nyomvonal szélességében (a hosszabbítás 24 m), DK-i irányban további 50 m hosszúságban feltártuk. A területen további 11 objektum feltárta került elő, egyre csökkenő intenzitással. Az utolsó 20 m-en további jelenségekre utaló nyom nem került elő, így kijelenthető, hogy ebben az irányban a lelőhely nem folytatódik.

Már a munkálatok előtt valószínű volt, hogy a nyomvonalban közel 100 m-re elhelyezkedő 25. sz. lelőhellyel össze fog érni a 26-os. A területen két pleisztocén me-

derrész bontakozott ki, köztük egy markánsabb, partos résszel, melyen közepes, de folyamatos intenzitással bontakoztak ki a vaskori jelenségek feltjai. Összesen 49 stratigráfiai egységet különítettünk el, melyek döntő többségét teljesen fel is tártuk.

Sz. WILHELM GÁBOR

232. Makó, Igási ugar (Beke-tanya)

(Csongrád megye) Sza

Az M43 autópálya építéséhez kapcsolódóan a Makó É-i csomópont és a Makót ÉÉK felől elkerülő út között a 4415. sz. út szélesítése történt. Ezt megelőzően került sor a lelőhely feltárására. A lelőhely Makótól É-ra, az Igási ugar elnevezésű határrészben található, az egykori József Attila Tsz juhászatával szemben. Itt egy egykori vízfolyásnak (ma Sós-tó) a környezetből alig kiemelkedő, lankás magas partja húzódik ÉNy-DK irányban. A lelőhely ezen a földhátan terül el, melyet a már meglévő út mintegy 150 m hosszan szel át. Az aszfaltút Ny-i oldalán 5, a keleten 15 m szélességű szelvényekben végeztünk feltárást. A 2008. évben megkutatott terület 2341 m² volt, amelyen egy késő szarmata település 31 objektuma került elő, igen bőséges régészeti leletanyaggal. Az objektumok között vízgyűjtők, gödrök, kemencék voltak. A lelőhely a terepbejárás során megállapított határain tovább nyúlik mind É-i, mind D-i irányban.

Munkatársak: Heipl Mónika, Kerekes Orsolya, Törőcsik István (MFM).

BALOGH CSILLA

233. Makó, Ipari Park

(Csongrád megye) U, Sza, Á

2008. július 25-én terepbejárást végeztünk a jelenleg is működő Ipari Park épületkomplexumának tervezett bővítését megelőzően.

Ipari Park I. lh.: A 10405/36, 10405/38, 0666/34, 0666/47, 10428/1, 10428/5-9 hrsz. alatti területen egy kb. 550×260-300 m kiterjedésű, eddig ismeretlen lelőhelyet azonosítottunk. A lelőhelyet ÉK felől az Ipari Park már meglévő épületei, DNy felől egy mezőgazdasági épületkomplexum határolja. Legintenzívebb része a Makóról az Ipari Parkhoz vezető műút bal (ÉNy-i) oldalán húzódó kis, környezetéből jól megfigyelhetően kiemelkedő dombháton lokalizálható, de kisebb mennyiségben a domb K-i és É-i lejtőjén is került elő leletanyag. Hasonlóan intenzívnek mondható a lelőhely DNy-i, a mezőgazdasági épületegyütteshez közeli része: itt egy DNy-ÉK lefutású, kb. 200 m hosszú dombháton, illetve annak É-i lejtőjén sűrűsödtek a leletek. Az előkerült kerámiaanyag a középső neolitikumra, a római császárkorra, illetve az Árpád-korra keltezhető.

Ipari Park II. lh.: A 10405/44-47, 10405/15-20, 0666/50-53, 56 hrsz. alatti területen két, az M43 autópálya Makót elkerülő szakaszának építését megelőzően végzett terepbejárás során azonosított lelőhely hitelesítésére, lokalizálására törekedtünk. Az M43 27. számú lelőhely esetében a hitelesítés sikerrel járt. A kb. 200×160 m kiterjedésű lelőhely a rákosi úttól DK-re azonosítható, egy lapos, környezetéből alig kiemelkedő dombháton, melyet ÉK felől egy DNy-i irányban elkanyarodó, lefűződött, mára elmocsarasodott egykori folyókanyarulat határol. A bejárás során zömmel szarmata leletanyagot gyűjtöttünk, a 2001-es bejárás dokumentáció szerint viszont őskori és Árpád-kori települési objektumok előkerülése is várható.

234. Makó, Kossuth Tsz
(Csongrád megye) Sza, Á, Kú
Az M4 autópálya 28. sz. lelőhelyének nagy részén az intenzív talajművelés következtében az objektumok igen sekélyek voltak, többségüket a szántás már szinte teljesen elpusztította, ezért csak szórványosan tartalmaztak leletanyagot. Ahol megállapítható volt, ott az objektumok egy-két kivétellel népvándorlás koriak voltak, kézzel formált, durvakeramiai tartalmaztak. Ez alól csak 1 Árpád-kori gödör és 6 kora újkori leletet tartalmazó objektum jelentett kivételt. A lelőhelyen előkerült 144 objektum nagy része a népvándorlás koron belül inkább a szarmata korhoz köthető. A feltárást alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a lelőhely a terület É-i határán futó érrel párhuzamosan, az egykori magasparton húzódik végig és így csak egy vékony szelete esett a nyomvonalba.

HETESI SZILVIA

234. Makó, Kossuth Tsz

(Csongrád megye) Sza, Á, Kú

235. Makó, Mikócsa-dűlő
(Csongrád megye) Sza, A, Ú, I
Az M43 autópálya Makót elkerülő Ny-i szakaszán 3 lelőhelyen végeztünk megelőző régészeti feltárást 2008 folyamán.

29. lelőhely: A lelőhely a királyhegyesi út és a nyomvonal kereszteződéstől 100 m-re DK-re található, a környezetéből 2-3 m-re kiemelkedő dombhát K-i szélén. A terület É-i oldalát egy mélyen fekvő, náddal erősen benőtt terület határolja. A nádas egy kisebb tavat övez, amelyet a Mikócsai-csatorna is táplál. Július 22. és augusztus 8. között 2717 m²-nyi területen 26 objektumot különítettünk el. Közülük 10 szarmata, 12 újkori és 12 ismeretlen korú. Az objektumok közül 22 gödör, 10 árok, 3 cölöphely. A leletanyag döntő része állatcsont és kerámia volt.

FOGAS OTTÓ

235. Makó, Mikócsa-dűlő

(Csongrád megye) Sza, A, Ú, I

Az objektumok az említett mederszakaszt övezve kerültek elő. Északnyugaton ezen objektumok döntő része a korábbi terepi tapasztalatoknak megfelelően a szarmata népesség kései 4-5. századi megtelepedését jelezték. Mind telepobjektumok, agyaggyerő, illetve hulladékgödrök voltak, gazdag leletanyaggal. Az egyik gödörből egy vizeskorsó teljes profilú, csaknem ép töredéke került elő. A szelvény szintén É-i harmadából került elő a feltárást leggazdagabb gödre is. Ebben igen